BIOENERGIA

Maa- ja metsätalousvaliokunta 27.01.2021
MmV@eduskunta.fi

Asia:
VNS 6/2020 vp Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle - Suomen kestävän kasvun ohjelma
https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/VNS+6/2020

Lausunto Suomen kestävän kasvun ohjelmasta

Kiitämme lausuntopyynnöstä.

Yleistä

Suomen kestävän kasvun ohjelma rahoitetaan EU:n elpymispaketin tuomalla rahoituksella vuosina 2021-2023. Ohjemassa tarkastellaan paketin keskeisen osan, elpymis- ja palautumistukivälineen (Recovery and Resilience Facility, RRF) rahoituksen lisäksi myös muut elpymispaketin kautta lisärahoitusta saavat EU:n ohjelmat ja välineet. Hallituksen allokaatiossa suurimman osuuden ohjelmasta, noin 0,9–1,2 mrd euroa, sai vihreä siirtymä. Viimeisimpien tietojen mukaan Suomen kokonaisosuus EU:n elpymisvälineestä tulee laskemaan. Onkin tärkeä kysymys, miten pienentynyt kokonaisrahoitus allokoidaan eri osille.

Bioenergia ry tukee Suomen kestävän kasvun ohjelman yleisiä tavoitteita:

- edistetään sekä nopeavaikutteista elpymistä että pitkällä aikavälillä välttämätöntä elinkeinoelämän rakenteiden ja julkisten palveluiden uudistumista.
- vauhditetaan ilmastonmuutoksen torjuntaa
- vahvistetaan tuottavuutta ja talouden kasvupotentiaalia
- nopeutetaan tarpeellisia rakennemuutoksia työllisyysasteen nostamiseksi sekä tuotannon ja kulutuksen saattamiseksi kestävälle perustalle, sekä
- vahvistetaan sosiaalista ja alueellista eheyttä sekä yhteiskunnan toipumista koronaviruskriisin kielteisistä vaikutuksista.

On hyvä, että ohjelma pyrkii edistämään yksityisiä investointeja huolehtimalla siitä, että Suomi on houkutteleva investointiympäristö sekä houkutteleva ja vetovoimainen ympäristö erityisosaajille, tutkijoille, start-up yrittäjille ja pääomasijoittajille, jotka Suomeen sijoittuessaan tuovat oman osaamispääomansa ja verkostonsa mukanaan. Kestävän kasvun ohjelman tulisi kuitenkin pyrkiä luomaan uusia mahdollisuuksia kaikenlaisille ihmisille eri puolilla Suomea - ei ainoastaan korkeakoulutetuille ja huippuosaajille.

Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF)

Komissio on määrittänyt Suomen maaraportissa 2020 ensisijaisesti priorisoitavia investointitarpeita. Näihin kuuluvat myös turvetuotannosta vapautuvien alueiden kasvihuonevaikutusten minimointi, kuten maa-

alueen kunnostamiseen, maan saneeraukseen ja käyttötarkoituksen muuttamiseen tehtävät investoinnit. Komissio esittää rahoituksen saamisen edellytyksenä olevaksi hiilineutraaliussitoumukseksi Suomelle turpeen energiakäytön vähentämistä. Bioenergia ry korostaa, että Suomella on jo hiilineutraaliussitoumus vuodelle 2035 hallitusohjelman yhtenä päätavoitteena. On Suomen oma asia mitä polttoaineita se käyttää. EU:n kiristyvä päästökauppajärjestelmä ja energiayhtiöiden strategiat yhdessä tulevat johtamaan energiaturpeen käytön merkittävään vähenemiseen jo 2025 mennessä, koska kohoava päästöoikeuden hinta nostaa energiaturpeen käyttökustannuksia. Tuoreimmissa analyytikkojen arvioissa päästöoikeuden hinta kohoaa nykyiseltä hieman yli 30 euron /tCO_2 tasolta jo 39 euron tasolla 2021 ja 46 euron tasolla 2022-2023.

Painopiste 2: Vihreä siirtymä tukee talouden rakennemuutosta

Kestävän kasvun ohjelman yhtenä tavoitteena on tukea kehitystä kohti hiilineutraaliutta 2035 ja luoda samalla uutta kasvua. Hallitusohjelman mukaan uusia kestävän kasvun lähteitä ovat mm. energia- ja materiaalitehokkuus, hiilineutraalius, ekologiset investoinnit, cleantech, kierto- ja biotalous sekä resurssiniukkuus. Oikea lähtökohta kestävän kasvun ohjelman valmisteluun ovat eri toimialojen vähähiilisyystiekartat.

Kun tavoitevuosi 2035 on investointien näkökulmasta jo lähellä ja valtiontalouden näkymissä on sekä lyhyen että pitkän aikavälin haasteita, rahoitettavien hankkeiden tulisi olla myös päästövähennysmielessä kustannustehokkaita. Esimerkiksi liikennesektorilla Suomi on jo nykyisillä vähennystavoitteilla toteuttamassa politiikkatoimia, joiden kustannustaso kohoaa 10 000 euroon/tCO_2. On selvää, että tällaiseen suuntaan kestävän kasvun ohjelmaa ei tule rakentaa.

Bioenergia – nestemäiset biopolttoaineet, biokaasu ja esimerkiksi panostukset harvennuspuun tarjontaan – tarjoaa vihreään siirtymään välittömiä mahdollisuuksia. Kestävän kasvun ohjelman hankkeisiin tulisi laskea muiden muassa rakennusten energiatehokkuuden parannukset, kaukolämmön vähähiilisyysohjelma, energiateknologian TKI-hankkeet sekä power-to-X-teknologiat ja hiilidioksidin talteenotto, käyttö ja varastointi. Öljyn käytön vähentämisohjelmassa bioenergiaratkaisujen tulee olla yhtenä vaihtoehtona.

Tavoitteena uuden teknologian vähähiilisyys on sinänsä hyvä, mutta kestävän kasvun ohjelma voisi pyrkiä olemaan vielä kunnianhimoisempi. Ohjelmassa tulisi ottaa huomioon, että Suomen ja monen muun kehittyneen maan pitkän aikavälin tavoitteena on olla hiilinegatiivinen eli poistaa ilmasta hiilidioksidia. Tähän tullaan tarvitsemaan merkittäviä määriä uutta, ”vähähiilisyydestä” pidemmälle menevää teknologiaa ja siihen liittyvä infrastruktuuria, mikä voi tarjota myös suomalaiselle elinkeinoelämälle ja yhteiskunnalle mahdollisuuksia. Tällaisen teknologian kehityksen mahdollistaminen jo 2020-luvulla lainsäädännössä ja huomioon ottaminen TKI-politiikassa olisi tärkeää. Hiilensidontaan liittyvä teknologia on luonteeltaan luonnon hiilinieluja täydentävää. Komission 2018 arvion mukaan teknologiset mahdollisuudet ovat pitkällä aikavälillä jopa suuremmassa roolissa kuin maankäyttösektorin hiilinielut EU:n hiilineutraaliuden tavoittelussa.

BIOENERGIA

Energiajärjestelmän murrosta koskevassa investointi- ja uudistuskokonaisuudessa tulee ottaa huomioon myös energiajärjestelmän jo olemassaoleva integraatio maankäyttösektoriin erityisesti metsätalouden ja -teollisuuden sivuvirtojen kautta. Vuonna 2019 Suomen energiankulutuksesta katettiin 31 % biopolttoaineilla, josta suurin osa (28 %) oli puupolttoaineita. Siksi on tärkeää arvioida myös energiasektorin politiikkatoimien vaikutuksia maankäyttösektorilla. AFRY:n laatiman Energiateollisuuden tiekartan taustaraportin (2020) vähähiiliskenaariossa sähkön ja kaukolämmöntuotannon puupolttoaineiden kysynnän arvioidaan kasvavan 11 TWh vuosien 2017 - 2035 välillä. Kestävän kasvun ohjelmalla voidaan vaikuttaa siihen, että tämä kasvava kysyntä suuntautuu Suomessa oikein niin talouden, työllisyyden kuin ympäristönkin näkökulmasta.

Hyvä, nopeavaikutteinen ja määräaikainen elvytyskeino olisi Kemera-rahoituksen jatkaminen ja rahoitusehtojen määräaikainen tason parantaminen nuorten metsien ensiharvennuksissa. On tärkeää, että puuenergiaan kohdistuva lähivuosien kasvava kysyntä saadaan kohdistettua loppukäyttöneutraalisti metsien arvokasvua parantaviin hoitotöihin, jotka tukevat luonnon monimuotoisuuden positiivista pitkän aikavälin kehitystä. Koko maan nuorten metsien puuraaka-aine tulisi pyrkiä saamaan kysynnän piiriin. Tukitasojen määräaikaiseen parantamiseen voitaisiin myös liittää luonnon monimuotoisuutta aiempaa paremmin tukevia toimintatapoja luonnonhoidon huomioimisesta kohteilla (vrt. esimerkiksi Monimetsä-hanke).

Kotimaisen biokaasun markkinoita tulisi edistää kasvattamalla sekä kysyntää että tarjontaa. Hallitusohjelmaan kirjatun biokaasun ja kehittyneiden lannankäsittelytekniikoiden (v. 2020–2021) sekä biokaasun ravinnekiertokorvauksen (v. 2021–23) investointi- ja tuotantotukien käyttöönotto nopeutetulla aikataululla edistäisi maatalouden biomassojen hyödyntämistä liikennebiokaasuna. Biokaasun edistämisen lisäksi valtion tulisi kannustaa kuntia ja kansalaisia täysimääräisesti hyödyntämään korkeaseoksisia nestemäisiä biopolttoaineita.

Uusiutuvan energian tarjouskilpailuja ei tarvita tilanteessa, jossa uusiutuva energia on jo muutenkin kilpailukykyistä ja päästöoikeuksien hinnan odotetaan merkittävästi kasvavan. Mikäli tarjouskilpailuja järjestetään, niihin tulee liittyä kokonaan uuden teknologian käyttöönotto. Tässä yhteydessä mukaan tulisi laskea myös hiilidioksidin talteenotto, käyttö ja varastointi.

Kotitalouksien kulutuksen suuntaamista vähähiilisiin ratkaisuihin voitaisiin tukea esimerkiksi korottamalla määräajaksi kotitalousverovähennystä ja siten edistää mm. uusiutuvan energian käyttöönottoa ja energiatehokkuuskorjauksia.

Lisätiedot: toimitusjohtaja Harri Laurikka, harri.laurikka@bioenergia.fi, +358 40 1630 465

Ystävällisin terveisin,
Harri Laurikka
Toimitusjohtaja
Bioenergia ry